

Çocukları Tanıyor musunuz?

Newsweek dergisinin 10 Mayıs'99 tarihli sayısının kapağındaki soru buydu. Amerikan toplumuna sorulan bu soru, "ana babaların çocuklarını ne denli tanıdığını" sorguluyordu. Amerika'da yaşanan şiddet olaylarını yaratan çocukların anne babaları, "onların böyle bir şey yapacaklarının akıllarının ucundan geçmediğini" söylemişlerdi. Pek çok anne baba için de durum hemen hemen aynıdır: "Benim çocuğum mu yapmış? Olamaz böyle şey. Benim çocuğum bunu yapmış olamaz."

Ergenlerin sorunlarının çoğu kez ortaya çıkan bir olayla patlak verdiğini açıklayan araştırmalar, anne babaların önce bir şok yaşadıklarını da belirtiyor. O zaman da yukarıdaki sorunun önemi çok büyük: "Çocuklarınızı tanıyor musunuz? Ne ölçüde tanıyorsunuz? İç dünyalarını biliyor musunuz? Sizinle paylaştığı şeyleri var mı? Çocuğunuzun arkadaşlarıyla neler konuştuğunu merak ediyor musunuz? Çocuğunuzla arkadaş mısınız?"

Bunu sorduğum her anne babanın önce tepkiyle karşılayıp, "Bilmez olur muyum, elbette tanırım, o benim çocuğum" dedikten sonra düşünmeye başladığını gördüm. Bir süre sonra "Tanıdığımı sanıyorum, ama belki de tam olarak tanımıyorum" dediklerini duydum. Hepimiz "çocuklarımızı tanıdığımızı" sanırız, ama nelerini tanırız, nelerini biliriz? Bir anne, çocuğunun hangi yemekleri sevdiğini, hangilerini sevmediğini çok iyi bilir de "çocuğunun hayal kırıklıklarını" bilir mi? Bir baba, çocuğunun okuldaki derslerinin hangilerinde daha başarılı olduğunu bilir, ama gelecekte neler beklediğini bilir mi?

"Çocuklarımızın nelerini bildiğimizi" şöyle aklımızdan bir bir geçirirsek, "tutkularını, özelemlerini, korkularını, kaygılarını, kendisi hakkında neler hissettiğini" bilip bilmediğimizi sorgulayabiliriz. Böyle bir sorgulamayı gerçekten içtenlikle yaptığımız zaman, gerçekte çocuğumuzun iç dünyasındaki çok az şeyi bildiğimizi hayretle görürüz.

Aslında "kendimizi yeterince tanıyıp tanımadığımızı" sorduğumuz zaman da bizi çok şaşırtan sonuçlara varabiliriz.

Bu durumun çok önemli nedenleri var. Özetle görürsek:

· Yeni teknolojiler ve eğlence endüstrisi aile yapısını değiştiriyor, ergen çağındaki gençler daha çok yalnızlık içinde kalıyor. Evlerimizdeki televizyonlar, radyolar, bilgisayarlar, İnternet, giderek "evdeki konuşma ortamını" kaldırıyor, bunun yerini, herkesin kendi algısına, kendi değerlendirmesine dayalı "tekil uğraşlar" alıyor. Bu durumun giderek artan oranda "yalnızlaşma"ya, "birbirine yabancılaşma"ya yol açtığı görülmektedir. Artık bir ev içindeki insanlar birbiriyle ancak günlük gereksinimler için konuşmakta, duygu ve düşünce paylaşımı ortadan kalkmakta, böylece ortak yaşam değerleri de silinmektedir.

· İletişim ve bilgi teknolojilerinin, yaygınlaşması yanında "pazar ekonomisi değerlerini" oluşturmakta yaygın biçimde kullanılması da sosyal değerlerde büyük bir değişime yol açmaktadır. Bu durum "çocuklar üzerindeki aile etkisini azaltmakta", çevre etkisini arttırmaktadır. Bu çevre etkisinin de başında "yaşlıların etkisi" gelmektedir. Pazar ekonomisi değerleri ise "marka düşkünlüğü" ile, "moda ilgileri"ni uyarmakla, "araba tutkunluğu" ile, "iyi

yaşamayı harcanan para miktarıyla" ölçmeyle kendini göstermektedir. Bunların ruhsal ve sosyal doyum sağlayacak ölçüde elde edilememesi şiddet davranışları için altyapı oluşturmaktadır.

- Gençlerin "özdeşleşme modelleri" büyük ölçüde değişmektedir. Topluların olumlu örnekleri olan "bilim öncüleri", "büyük sanatçılar", "adalet savaşçıları", "güçlü politik liderler" artık özdeşleşme örnekleri olmamakta, yeni örnekler "çıkar dünyasının", "şiddet ortamlarının", "hızlı zenginlerin" içinde aranmaktadır.

- Gençlerin sosyal değerlerini, inançlarını çevreleri

oluşturmaktadır. Bu yeni çevre de "yakın arkadaşlar", "İnternet'ten bulunan gruplar", TV ve sinemanın imajları olmaktadır. Buralardan gelen yoğun etkiler gençlerin "yeni sosyal değerlerini" oluşturmaktadır. Bu değerlerle ailelerin geçmişten gelen değerleri arasındaki fark çok büyüktür.

Geçmişten gelen "arkadaşlık, dostluk, dayanışma" değerleri, günümüzün "rekabetçi yarışma ortamında" yitip gitmekte, yerini, ne yolla olursa olsun "üstün olma" değeri almaktadır. Gene "dürüst olma, hak ettiğini kazanma, kendi kazandığına sahip olma" değerleri de değişmekte, "ne yolla olursa olsun, kimin olursa olsun sahip çıkma" düşüncesi yeni fırsatçı yaklaşımın değeri olarak ortaya çıkmaktadır.

Bütün bu etkenler birlikte düşünüldüğü zaman, yalnızlık duygusu, bunu gidermek için sanal dünyadan arkadaş bulma isteği (ve kolaylığı), bu yolla aktarılan yeni dünya düzeni değerleri, 12-19 yaş arası gençlerini büyük ölçüde değiştirmektedir.

Peki, durum gerçekten de böyle iken 'biz ne yapabiliriz?' i araştırıyor muyuz?!